TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2004 m. rugsėjo 7 d. *

Byloje C-456/02

dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį,

pateikto *Tribunal du travail de Bruxelles* (Belgija) 2002 m. lapkričio 21 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2002 m gruodžio 18 d.,

Michel Trojani

prieš

Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS)

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ir J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), teisėjai R. Schintgen, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr ir K. Lenaerts,

* Bylos kalba: prancūzų.

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
sekretorė M. Múgica Arzamendi, vyriausioji administratorė

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. sausio 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, pateiktas:

— Michel Trojani, atstovaujamo *avocat* P. Leclerc,

— *Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS)*, atstovaujamo *avocat* M. Legein,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos A. Snoecx, padedamo *avocat* C. Doutrelepont,

— Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Molde,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos W.-D. Plessing ir M. Lumma,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues ir D. Petrausch,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos H. G. Sevenster ir N. Bel,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos R. Caudwell, padedamos E. Sharpston, QC

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos D. Martin,

susipažinęs su 2004 m. vasario 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas dėl EB 18, 39, 43 ir 49 straipsnių, 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2), pakeisto 1992 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2434/92 (OL L 245, p. 1, toliau – Reglamentas

Nr. 1612/68), 7 straipsnio 1 dalies ir 1990 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 90/364/EEB dėl teisės apsigyventi (OL L 180, p. 26) išaiškinimo.

2 Šie klausimai kilo nagrinėjant bylą tarp M. Trojani ir *Centre public d'aide sociale de Bruxelles* (toliau – CPAS) dėl pastarojo atsisakymo suteikti minimalaus pragyvenimo pašalpą (toliau – MPP).

Teisiniai pagrindai

Bendrijos teisė

3 Pagal EB 18 straipsnį:

„1. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, laikydamasis šioje Sutartyje ir jai įgyvendinti priimtuose teisės aktuose nustatytų apribojimų bei sąlygų.

<...>"

4 EB 39 straipsnio 1 dalis numato:

„Bendrijoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė"

5 Pagal EB 39 straipsnio 3 dalį darbuotojų judėjimo laisvė „suteikia teisę, galimą riboti tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos sumetimais:

<...>

c) apsigyventi bet kurioje valstybėje narėje siekiant dirbti pagal tos valstybės piliečių įsidarbinimą reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus;

<...>"

6 Direktyvos 90/364 1 straipsnio 1 dalis numato:

„Valstybės narės suteikia teisę jose apsigyventi kitų valstybių narių piliečiams, kurie neturi šios teisės pagal kitus Bendrijos teisės aktus, ir jų šeimos nariams, kaip apibrėžta šio straipsnio 2 dalyje, jeigu priimančiojoje valstybėje narėje jiems bei jų šeimos nariams taikomas ligos draudimas bet kurios rizikos atžvilgiu ir jeigu savo gyvenimo atitinkamoje valstybėje narėje laikotarpiu jie turi pakankamai lėšų, kad netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai."

Nacionalinė teisė

7 1974 m. rugpjūčio 7 d. įstatymo, nustatančio teisę į minimalaus pragyvenimo pašalpą (1974 m. rugsėjo 18 d. *Moniteur belge*, p. 11363) 1 straipsnis teigia:

„1. Kiekyienas Belgijoje faktiškai gyvenantis pilnametis belgas, neturintis pakankamai pajamų ir negalintis jų gauti savo pastangomis ar kitais būdais, turi teisę gauti minimalaus pragyvenimo pašalpą.

<...>"

8 Pagal Karaliaus 1987 m. kovo 27 d. Dekreto (1987 m. balandžio 7 d. *Moniteur belge*, p. 5086) 1 straipsnį, kuris išplečia 1974 m. rugpjūčio 7 d. įstatymo taikymo sritį asmenims, neturintiems Belgijos pilietybės:

„1974 m. rugpjūčio 7 d. įstatymo, nustatančio teisę į minimalaus pragyvenimo pašalpą, taikymo sritis išplečiama šiems asmenims:

1) kuriems taikomas 1968 m. spalio 15 d. Europos Bendrijų Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje;

<...>"

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9 Prancūzijos pilietis M. Trojani po trumpo apsigyvenimo Belgijoje 1972 metais, kurio metu jis savarankiškai dirbo prekybos srityje, sugrįžo (į Belgiją) 2000 metais. Neprisiregistravęs jis iš pradžių gyveno Blankenberge kempinge ir nuo 2001 metų – Briuselyje. Po apsigyvenimo jaunimo nakvynės namuose *Jacques Brel* jis nuo 2002 m. sausio 8 d. buvo priimtas į *Armée du Salut* globos namus, kur už gyvenimą ir truputį rankpinigių jis teikė įvairias paslaugas apie 30 val. per savaitę pagal individualią socialinio-profesinio integravimo programą.

10 Neturėdamas lėšų jis kreipėsi į CPAS dėl MPP, remdamasis tuo, kad jis turi mokėti 400 eurų per mėnesį globos namams, be to, norėtų turėti galimybę iš jų išeiti ir gyventi savarankiškai.

11 CPAS sprendimas atmesti prašymą, motyvuojant tuo, kad, viena, M. Trojani neturėjo Belgijos pilietybės, ir, antra, jam netaikomas Reglamentas Nr. 1612/68, buvo apskųstas *Tribunal du travail de Bruxelles.*

12 Nacionalinis teismas pripažino M. Trojani laikinąją teisę gauti iš CPAS 300 eurų finansinę paramą. Taip pat jis nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Europos Bendrijų Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, pateikdamas šiuos klausimus:

„1) Ar Europos Sąjungos pilietis, atsidūręs šioje byloje nagrinėjamoje padėtyje

— teisėtai laikinai gyvenantis,

— neturintis pakankamai lėšų,

— dirbantis globos namams apie 30 val. per savaitę pagal individualią integravimo programą,

— išmokas būtiniems poreikiams tenkinti globos namuose gaunantis natūra,

gali reikalauti teisės apsigyventi

— kaip darbuotojas pagal EB 39 straipsnį ar Reglamento Nr. 1612/68 7 straipsnio 1 dalį, arba

— kaip savarankiškai dirbantis asmuo pagal EB 43 straipsnį, arba

— kaip paslaugų teikėjas, atsižvelgiant į jo veiklą globos namuose ar paslaugų gavėjas, atsižvelgiant į tai, kad iš globos namų jis gauna išmokas natūra, pagal EB 49 straipsnį, ar

— paprasčiausiai dėl to, kad jis yra įtrauktas į socialinio-profesinio integravimo programą?

2) Jeigu atsakymas būtų neigiamas, ar jis kaip Europos Sąjungos pilietis gali tiesiogiai pasinaudoti EB 18 straipsniu, užtikrinančiu teisę laisvai judėti ir apsigyventi kitos valstybės narės teritorijoje?

Kaip turi būti aiškinamos Direktyvos 90/364 <...> nustatytos sąlygos ir (arba) „apribojimai ir sąlygos", numatytos EB, o būtent sąlyga dėl minimalių lėšų, kuri tuo atveju, kai yra taikoma įvažiuojant į priimančią šalį, atima teisę apsigyventi?

Jei, priešingai, teisė apsigyventi įgyjama automatiškai dėl Europos Sąjungos pilietybės, ar priimanti valstybė gali vėliau atmesti prašymą dėl MPP ar socialinės paramos (neapmokestinamos išmokos), apribodama jo teisę apsigyventi, motyvuojant tuo, kad jis neturi pakankamai lėšų, nepaisant to, kad išmokos suteikiamos priimančios valstybės piliečiams, taikant tuos pačius reikalavimus, kurie taikomi belgams (galimybės pradėti darbą turėjimo įrodymas – jo gyvenimo nepritekliuje įrodymas)?

Ar priimanti valstybė turi paklusti kitoms normoms, kad nebūtų panaikinta teisės apsigyventi esmė, pavyzdžiui, vertinti padėtį atsižvelgdama į tai, kad prašymas dėl MPP ar socialinės paramos yra laikinas, pavyzdžiui, atsižvelgti į proporcingumo principą (ar tai taptų nepateisinama našta šiai valstybe)?"

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmo klausimo

13 Savo pirmuoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės klausia, ar asmuo, atsidūręs tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, gali reikalauti teisės apsigyventi

kaip darbuotojas, savarankiškai dirbantis asmuo, paslaugų tiekėjas ar gavėjas atitinkamai pagal EB 39, 43 ir 49 straipsnius.

14 Dėl laisvo darbuotojų judėjimo visų pirma reikia priminti, kad EB 39 straipsnio 3 dalies c punktas suteikia teisę valstybių narių piliečiams apsigyventi bet kurioje valstybėje narėje turint tikslą joje dirbti.

15 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvoka „darbuotojas" pagal EB 39 straipsnį yra Bendrijos terminas ir neturi būti aiškinama griežtai. „Darbuotoju" turi būti laikomas bet kuris asmuo, kuris užsiima realia ir efektyvia veikla, išskyrus nereikšmingą ir pagalbinę veiklą. Pagal šią Teisingumo Teismo praktiką darbo santykiai yra nustatomi tada, kai asmuo tam tikrą laiką, kito asmens naudai ir jo vadovaujamas vykdo veiklą, už kurią gauna atlyginimą (žr., *inter alia*, 1986 m. liepos 3 d. Sprendimo *Lawrie-Blum*, 66/85, Rink. p. 2121, 16 ir 17 punktus bei 2004 m. kovo 23 d. Sprendimo *Collins*, C-138/02, Rink. p. I-2703, 26 punktą).

16 Be to, darbo santykių teisinė prigimtis *sui generis* nacionalinės teisės požiūriu, didesnis ar mažesnis suinteresuoto asmens darbo našumas, darbo užmokesčio šaltinis ar mažas darbo užmokesčio dydis negali daryti įtakos darbuotojo statusui pagal Bendrijos teisę (žr. 1982 m. kovo 23 d. Sprendimo *Levin*, 53/81, Rink. p. 1035, 16 punktą; 1989 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Bettray*, 344/87, Rink. p. 1621, 15 ir 16 punktus bei 2002 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Kurz*, C-188/00, Rink. p. I-10691, 32 punktą).

17 Dėl patikrinimo, ar veikla pagal darbo sutartį yra reali ir efektyvi, nacionalinis teismas, remdamasis objektyviais kriterijais, turi visapusiškai įvertinti visas bylos aplinkybes, susijusias su vykdomos veiklos pobūdžiu ir ginčijamu darbo santykiu (žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Ninni-Orasche*, C-413/01, Rink. p. I-13187, 27 punktą).

18 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad veikla, kuri ją atliekančiam asmeniui yra priemonė persikvalifikuoti ir integruotis, negali būti laikoma realia ekonomine veikla (minėto sprendimo *Bettray* 17 punktas).

19 Vis dėlto ši išvada taikoma tik išskirtiniais atvejais, kai asmuo dėl toksikomanijos buvo įdarbintas neterminuotam laikui pagal nacionalinės teisės aktus, skirtus suteikti darbą asmenims, kurie dėl su jų būkle susijusių aplinkybių negali dirbti įprastinėmis sąlygomis (1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Birden*, C-1/97, Rink. p. I-7747, 30 ir 31 punktai).

20 Šiuo atveju, kaip matyti iš nacionalinio teismo sprendimo, M. Trojani, vadovaujant *Armée du Salut* ir jos naudai 30 val. per savaitę teikė įvairias paslaugas pagal individualią integravimo programą, už šią veiklą gaudamas išmokas natūra ir truputį kišenpinigių.

21 Pagal atitinkamas 1999 m. gegužės 27 d. *Commission communautaire française* dekreto dėl pripažinimo ir subsidijų suteikimo globos namams nuostatas (1999 m. birželio 18 d. *Moniteur belge*, p. 23101) *Armée du Salut* paskirtis yra priimti, apgyvendinti ir suteikti asmenims psichologinę bei socialinę pagalbą, atsižvelgiant į

jos gavėjų poreikius, siekiant sustiprinti jų savarankiškumą, fizinę būseną ir integruoti juos į visuomenę. Šiam tikslui ji su kiekvienu asmeniu sudaro asmeninę integravimo programą, nustatant jos tikslus ir įgyvendinimo priemones.

22 Nustatęs, kad išmokos, *Armée du Salut* M. Trojani suteiktos natūra ir pinigais, yra atlygis už pastarojo veiklą šių globos namų naudai ir jai vadovaujant, nacionalinis teismas dėl šios aplinkybės konstatavo, jog yra darbo santykių pagal darbo sutartį požymių, būtent pavaldumo ryšys ir darbo užmokesčio mokėjimas.

23 Pareiškėjas pagrindinėje byloje gali būti pripažintas darbuotoju tik tuo atveju, jei nacionalinis teismas, kuris vienintelis gali įvertinti bylos aplinkybes, konstatuotų, kad nagrinėjama darbinė veikla yra reali ir faktinė.

24 Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar Trojani teikiamos paslaugos gali būti laikomos įprastine darbo rinkos veikla. Tam tikslui gali būti atsižvelgta į globos įstaigos statusą ir veiklą, socialinės integravimo programos turinį, paslaugų pobūdį ir jų teikimo būdus.

25 Dėl EB 43 ir 49 straipsnių taikymo konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nė vienu iš šių straipsnių negalima remtis kaip teisės į apsigyvenimą teisiniu pagrindu.

26 Iš tikrųjų, kaip matyti iš 20 šio sprendimo punkto, M. Trojani teikė nuolatinio pobūdžio paslaugas *Armée du Salut* naudai ir jai vadovaujant, už kurias gaudavo užmokestį.

27 Taigi, viena vertus, įsisteigimo teisė, numatyta EB 43–48 straipsniuose, apima tik teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ją vykdyti, taip pat steigti ir valdyti įmones, atstovybes, padalinius arba dukterines bendroves (žr., *inter alia*, 1999 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Pfeiffer*, C-255/97, Rink. p. I-2835, 18 punktą ir 2002 m. spalio 17 d. Sprendimo *Payroll ir kt.*, C-79/01, Rink. p. I-8923, 24 punktą). Darbuotojų veiklai (šie straipsniai) netaikomi.

28 Kita vertus, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nuolatinio pobūdžio veiklai arba veiklai, nesusijusiai su jokiais išankstiniais apribojimais laike, netaikomos Bendrijos (teisės) nuostatos dėl paslaugų teikimo (žr. 1988 m. spalio 5 d. Sprendimo *Steyman*, 196/87, Rink. p. 6159, 16 punktą ir 2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Schnitzer*, Rink. p. I-14847, 27–29 punktus).

29 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmą klausimą reikia atsakyti, kad asmeniui, esančiam tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, pirma, nėra taikomi EB 43 ir 49 straipsniai, ir, antra, jis gali reikalauti teisės apsigyventi kaip darbuotojas pagal EB 39 straipsnį, jei veikla, kurią jis vykdo yra reali ir efektyvi. Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar būtent šis atvejis yra byloje, kurioje jis turi priimti sprendimą.

Dėl antro klausimo

30 Savo antruoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės klausia, jei atsakymas būtų neigiamas, ar asmuo, esantis tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje,

gali pasinaudoti apsigyvenimo teise valstybėje narėje tik kaip Europos Sąjungos pilietis, tiesiogiai taikant EB 18 straipsnį.

31 Dėl EB 18 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės gyventi valstybių narių teritorijoje būtina konstatuoti, kad ši teisė tiesiogiai pripažįstama kiekvienam Sąjungos piliečiui (žr. 2002 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Baumbast ir R*, C-413/99, Rink. p. I-7091, 84 punktą). Taigi M. Trojani turi teisę naudotis šia Sutarties nuostata tik kaip Europos Sąjungos pilietis.

32 Vis dėlto ši teisė nėra besąlyginė. Ji pripažįstama tik esant sąlygoms ir apribojimams, numatytiems Sutartyje ir jos įgyvendinimo nuostatose.

33 Tarp Direktyvos 90/364 taikymo sąlygų ir apribojimų 1 straipsnyje yra numatyta, kad valstybės narės iš kitų valstybių narių piliečių, norinčių pasinaudoti teise apsigyventi jų teritorijoje, gali reikalauti, jog jie ir jų šeimos nariai būtų apdrausti ligos draudimu bet kurios rizikos priimančioje valstybėje narėje atžvilgiu ir turėtų pakankamai lėšų, kad savo gyvenimo laikotarpiu netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai.

34 Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, apribojimai bei sąlygos turi būti taikomi atsižvelgiant į Bendrijos teisės nustatytus apribojimus ir jos bendruosius principus ir pirmiausia į proporcingumo principą (minėto sprendimo *Baumbast ir R* 91 punktas).

35 Iš nacionalinio teismo sprendimo matyti, kad priežastis, dėl kurios M. Trojani prašė MPP, yra neturėjimas pakankamai lėšų.

36 Tokiomis sąlygomis Europos Sąjungos pilietis, esantis tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, negali pasinaudoti EB 18 straipsnyje numatyta teise apsigyventi valstybės narės, kurios jis nėra pilietis, teritorijoje dėl neturėjimo pakankamai lėšų Direktyvos 90/364 prasme. Iš tikrųjų, priešingai jau minėto sprendimo *Baumbast ir R* (92 punktas) aplinkybėms, joks požymis nepatvirtina, kad situacijoje, nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, teisės (apsigyventi) nesuteikimas būtų neproporcingas Direktyva 90/364 siekiamiems tikslams.

37 Vis dėlto reikia pažymėti, kad pagal Teisingumo Teisme pateiktus įrodymus M. Trojani teisėtai gyvena Belgijoje ir tai patvirtina leidimas apsigyventi, kuris jam buvo išduotas Briuselio savivaldybės valdžios.

38 Reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas turi pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Bendrijos teisės aiškinimą, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar (nacionalinis teismas) apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose (šiuo klausimu žr., *inter alia*, 1990 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *SARPP*, C-241/89, Rink. p. I-4695, 8 punktą; 1994 m. vasario 2 d. Sprendimo *Verband Sozialer Wettbewerb*, C-315/92, Rink. p. I-317, 7 punktą ir 1999 m. kovo 4 d. Sprendimo *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, Rink. p. I-1301, 16 punktą).

39 Šioje byloje ypač reikia išsiaiškinti, ar nepaisant to, kas yra nustatyta šio sprendimo 36 punkte, Europos Sąjungos pilietis, esantis tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, gali remtis EB 12 straipsniu, pagal kurį Sutarties taikymo srityje,

nepažeidžiant joje esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

40 Šiuo atveju svarbu pažymėti, kad jei valstybės narės gali susieti Europos Sąjungos ekonomiškai neaktyvaus piliečio apsigyvenimą su sąlyga turėti pakankamai lėšų, dėl to negalima teigti, kad šis asmuo negali pasinaudoti savo gyvenimo priimančioje valstybėje metu vienu iš pagrindinių Sutarties diskriminacijos draudimo principų, įtvirtintu EB 12 straipsnyje.

41 Šiuo klausimu pateiktini šie trys teiginiai.

42 Pirmiausia, kaip Teisingumo Teismas yra jau nusprendęs, socialinės paramos, tokios kaip MPP teikimas, patenka į Sutarties taikymo sritį (žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Grzelczyk*, C-184/99, Rink. p. I-6193, 46 punktą).

43 Antra, dėl tokių išmokų ekonomiškai neaktyvus Europos Sąjungos pilietis gali remtis EB 12 straipsniu, jei jis teisėtai gyveno priimančioje valstybėje narėje tam tikrą laikotarpį arba jei turi leidimą apsigyventi.

44 Trečia, tokie nacionalinės teisės aktai, būtent nagrinėjami pagrindinėje byloje, nesuteikiantys teisės į socialinę pagalbą Europos Sąjungos piliečiams, teisėtai gyvenantiems ne savo pilietybės valstybėje narėje, net jeigu jie atitinka visas sąlygas,

keliamas šios valstybės narės piliečiams, yra diskriminacija dėl pilietybės pagal EB 12 straipsnį.

45 Reikia pridurti, kad priimanti valstybė narė kitos valstybės narės pilietį, kuris kreipiasi su prašymu dėl socialinės paramos, gali laikyti nebeatitinkančiu tų sąlygų, kurios yra būtinos įgyvendinant apsigyvenimo teisę. Tokiu atveju valstybė, atsižvelgdama į Bendrijos teisės šioje srityje nustatytus apribojimus, gali imtis išsiuntimo priemonių. Vis dėlto Europos Sąjungos piliečio kreipimasis į socialinės paramos institucijas negali automatiškai iššaukti tokių priemonių (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Grzelczyk* 42 ir 43 punktus).

46 Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau pasakyta, į antrą klausimą reikia atsakyti, kad Europos Sąjungos pilietis, kuriam nesuteikta teisė apsigyventi priimančioje valstybėje pagal EB 39, 43 ar 49 straipsnius, gali kaip Europos Sąjungos pilietis apsigyventi toje valstybėje tiesiogiai taikant EB 18 straipsnio 1 dalį. Šios teisės įgyvendinimui minėtas straipsnis nustato sąlygas ir apribojimus, tačiau kompetentingos valdžios institucijos turi užtikrinti, kad šios sąlygos ir apribojimai nepažeistų bendrųjų Bendrijos teisės principų ir pirmiausia proporcingumo principo. Tačiau nustačius, kad asmuo esantis tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, turi leidimą apsigyventi, šis asmuo gali prašyti socialinės paramos, pavyzdžiui, MPP, remdamasis EB 12 straipsniu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti nacionalinis teismas.

Kitų proceso dalyvių, kurie pateikė savo pastabas Teisingumo Teismui, išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nutaria:

1. **Asmeniui, esančiam tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, pirma, nėra taikomi EB 43 ir 49 straipsniai, ir, antra, jis gali reikalauti teisės apsigyventi kaip darbuotojas pagal EB sutarties 39 straipsnį, jei veikla, kurią jis vykdo, yra reali ir efektyvi. Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar būtent toks atvejis yra byloje, kurioje jis turi priimti sprendimą.**

2. **Europos Sąjungos pilietis, kuriam nesuteikta teisė apsigyventi priimančioje valstybėje pagal EB 39, 43 ar 49 straipsnius, gali kaip Europos Sąjungos pilietis apsigyventi toje valstybėje tiesiogiai taikant EB 18 straipsnio 1 dalį. Šios teisės įgyvendinimui minėtas straipsnis nustato sąlygas ir apribojimus, tačiau kompetentingos valdžios institucijos turi užtikrinti, kad šios sąlygos ir apribojimai nepažeistų bendrųjų Bendrijos teisės principų ir pirmiausia proporcingumo principo. Tačiau nustačius, kad asmuo, esantis tokioje padėtyje kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, turi leidimą apsigyventi, šis asmuo gali prašyti socialinės paramos, pavyzdžiui, MPP, remdamasis EB 12 straipsniu.**

Parašai